

# METODIKA K ANALÝZE ŠVP

## I ÚVOD

Pro hodnocení ŠVP z hlediska podpory rozvoje čtenářské gramotnosti byl pracovní skupinou PedF UK<sup>1</sup> vytvořen základní nástroj hodnocení, který vychází z definice pojmu „čtenářská gramotnost“ (dále jen ČG)<sup>2</sup>. Rámcově stanovený obsah základních rovin ČG byl podrobněji rozpracován a charakterizován vymezením jeho jednotlivých projevů do podoby **kriterií**. Tato kritéria byla dále upřesněna v tzv. **indikátorech**, které se stávají **klíčovým ukazatelem požadavků stanovených pracovní skupinou č. 1 na začlenění ČG do jednotlivých ŠVP**.

Na výsledky práce pracovní skupiny č. 1 navazuje pracovní skupina č. 2<sup>3</sup>, jejímž úkolem je **vyhledat a zaznamenat výskyt jednotlivých indikátorů v konkrétních ŠVP vybraných škol a provést následnou srovnávací analýzu**.

Výsledkem analýzy požadavků na ČG, kterou provedla pracovní skupina č. 1 v jednotlivých vzdělávacích obdobích (1. a 2. období 1. stupně ZŠ), jsou **tabulky rovin TR(1) a TR(2)**.

**Tabulka TR(1)** pokrývá požadavky pro žáky 1.– 3. ročníku a je rozdělena do 7 základních rovin ČG (k rovinám byla přiřčena rovina Technika čtení a psaní).

**Tabulka TR(2)** vymezuje požadavky pro žáky 4.– 5. ročníku a je rozdělena do 6 základních rovin ČG.

Tyto tabulky jsou klíčem a zároveň základním podkladem pro konkrétní analýzu začlenění prvků ČG do jednotlivých ŠVP.

Dále pracovní skupina vytvořila tzv. „**hodnotitelské tabulky**“ **TH(1), TH(2), TH(3)**, do kterých budou hodnotitelé zaznamenávat výsledky hodnocení konkrétních ŠVP.

**Tabulka TH(1)** pro 1. vzdělávací období a **tabulka TH(2)** pro 2. vzdělávací období slouží hodnotitelům **k zaznamenávání výsledků porovnání požadavků na ČG s obsahy jednotlivých částí konkrétních ŠVP**. Každá z částí ŠVP se bude hodnotit samostatně.

**Tabulka TH(3)** je určena k zaznamenávání aspektů ČG v průřezových tématech, pokud jsou v ŠVP obsahy průřezových témat podrobněji rozpracovány.

---

<sup>1</sup> Pracovní skupina projektu OP VK „Rozvoj čtenářských kompetencí v prostředí inkluzivní školy“, Aktivita 1

<sup>2</sup> Vymezení pojmu ČG vychází z dokumentu Studie Čtenářská gramotnost v RVP ZV a možnosti jejího rozvíjení. Dokument byl zpracován odborným panelem pro čtenářskou gramotnost zřízeným Výzkumným ústavem pedagogickým v rámci úkolu „Podpora gramotnosti žáků“ v r. 2010.

<sup>3</sup> Pracovní skupina projektu OP VK „Rozvoj čtenářských kompetencí v prostředí inkluzivní školy“, Aktivita 2

## II ROZPRACOVÁNÍ PRACOVNÍHO POSTUPU

Analýza ŠVP je rozdělena do tří samostatných oddílů. Pro každý oddíl bude vypracován samostatný tabulkový záznam a použita tabulka pro příslušné vzdělávací období, viz hodnotitelské tabulky TH(1), TH(2) pro oddíly A,B a tabulka TH(3) pro oddíl C.

**A oddíl**            **Obecná analýza**

**1. část – Pojetí a cíle základního vzdělávání**

**2. část – Klíčové kompetence**

**B oddíl**            **Analýza vzdělávací oblasti Český jazyk a literatura**

**C oddíl**            **Průřezová témata, zejména mediální a dramatická výchova**

Jak již bylo výše uvedeno, tabulky pro jednotlivá vzdělávací období se snaží obsáhnout, analyzovat a popsat všechny oblasti ČG, jejich kritéria a indikátory, dále zahrnují také příklady dobré praxe, které by se mohly v konkrétních ŠVP vyskytnout.

Pro 1. vzdělávací období budou použity tabulky TR(1), TH(1)

Pro 2. vzdělávací období budou použity tabulky TR(2), TH(2)

Pro vyhodnocení ČG v průřezových tématech budou použity tabulky TR(2), TH(3)

### Práce s hodnotitelskými tabulkami

Hodnotitelé budou používat tabulku pro příslušná vzdělávací období TR(1) a TR(2) a **srovnávat významový obsah sdělení v jednotlivých indikátorech s obsahem textu příslušné části zkoumaného ŠVP ZŠ**. Každé vzdělávací období bude porovnáváno ve všech třech oddílech. Postup práce v 1. a ve 2. vzdělávacím období je principiálně totožný. Hodnotitel se bude snažit postupně vyhledávat všechny stanovené indikátory a výsledky zaznamenávat do příslušné hodnotící tabulky.

Pro vyhodnocení **A oddílu Obecná analýza** bude hodnotitel vždy porovnávat postupně obě části ŠVP s tabulkou rovin TR(2) a zapisovat do příslušné hodnotitelské tabulky TH(2).





Pro vyhodnocení **B oddílu Analýza vzdělávací oblasti Český jazyk a literatura v 1. vzdělávacím období** bude hodnotitel porovnávat danou část ŠVP s tabulkou TR(1) a výsledky zapisovat do příslušné hodnotitelské tabulky TH(1).

Pro vyhodnocení **B oddílu Analýza vzdělávací oblasti Český jazyk a literatura v 2. vzdělávacím období** bude hodnotitel porovnávat danou část ŠVP s tabulkou TR(2) a výsledky zapisovat do příslušné hodnotitelské tabulky TH(2).

Jak je z ukázky hodnotitelské tabulky patrné, každý z jednotlivých indikátorů se může v dané zkoumané části konkrétního ŠVP vyskytnout ve 2 úrovních:

- indikátor je obsažen
- indikátor se nevyskytuje

Hodnotitel tedy označí výskytu daného indikátoru křížkem (viz modelový příklad vedení záznamů).

		    <small>EVROPSKÝ SOCIÁLNÍ FOND INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ</small>			
TH2 (Tabulka - hodnocení - 4. a 5. ročník ZŠ)		Název školy: ZŠ Jablečná Hodnotitel: Křídová		Datum: 25.9.2010	
	Rovina čtenářské gramotnosti	Indikátor ČG	ANO	NE	Poznámky
I.	Vztah ke čtení	A1		x	Představení vlastní přečtené (rozečtené) knihy na základě zadaných kritérií, dílny čtení, ranní čtenářský kruh, portfolia se záznamy z četby atd.  Čtenářský strom na viditelném místě ve třídě - žáci vlepují lístečky s názvy knih, které přečetli.
		A2		x	
		B1	x		
		C1		x	
		C2	x		
		C3	x		
	D1			x	

## Práce a zaznamenávání „Příkladů dobré praxe“ v hodnotitelské tabulce TH(1) a TH(2)

V tabulkách TR(1) a TR(2) se záměrně objevuje také sloupeček tzv. „**Příklady dobré praxe**“. Příklady dobré praxe se obsahově vztahují k jednotlivým posuzovaným rovinám a jsou uváděny proto, že v některých případech mohou být indikátory ČG v ŠVP obsahově přítomny právě formou těchto příkladů dobré praxe (zvláště v oddílu Výchovné a vzdělávací strategie). Sebrané příklady dobré praxe mohou být dále zpracovány jako **zásobník inspirativních nápadů**, proto se hodnotitel bude snažit zajímavé příklady, které v konkrétním ŠVP objeví, zaznamenat do hodnotitelské tabulky pro příslušné období – TH(1) a TH(2) **do Poznámek k příslušné rovině**. Pokud uvedený příklad vyhovuje více rovinám, pokusí se hodnotitel uvést další roviny v závorce za příkladem.

## Práce s hodnotitelskou tabulkou „Průřezová témata“ – tabulka TH(3)

K vyhodnocení informace o četnosti výskytu ČG, která se může objevit také v C oddílu – Průřezová témata, hodnotitel použije indikátory z tabulky TR(2). Hodnotitel se bude snažit v jednotlivých průřezových tématech vyhledávat příslušný indikátor a údaje zaznamená do hodnotitelské tabulky Průřezových témat TH(3). Tabulka TH(3) je svisle rozdělena do sedmi sloupců (sedm průřezových témat). Hodnotitel výskyt příslušného indikátoru v jednotlivém průřezovém tématu označí křížkem. Vyhodnocováním průřezových témat z hlediska ČG se bude hodnotitel zabývat pouze v případě, že budou obsahy témat v konkrétním ŠVP podrobněji rozpracovány.

TH3 (Tabulka - Průřezová témata)      Název školy: ZŠ Jablečná

Datum: 25.9.2010

1., 2. a 3.ročník ZŠ

4.a 5. ročník ZŠ

Hodnotitel: Křídová

OSV- Osobnostní a sociální výchova, VGS- Výchova k myšlení v evropských a glob.souvislostech, EV- Environmentální výchova,

VDO- Výchova demokratického občana, MV- Multikulturní výchova, MDV- Mediální výchova

	Rovina čtenářské gramotnosti	Indikátor ČG	OSV	VGS	EV	VDO	MV	MDV	Poznámky
I.	Vztah ke čtení	A1	x		x				
		A2		x					
		B1							
		C1	x						
		C2				x			
		C3						x	
		D1							x
		D2				x			

### III ZÁVĚR

Hlavním cílem analýzy, kterou bude provádět pracovní skupina č. 2, je zmapovat pozici čtenářské gramotnosti (ve všech jejích požadavcích a ukazatelích) a její začlenění do školních vzdělávacích programů zkoumaných škol ČR, tj. závazných osnov pro jednotlivé vzdělávací oblasti a k nim náležících vzdělávacích oborů v praxi realizovaných formou vyučovacích předmětů.

Uvědomujeme si, že vyhledávat a zaznamenat všechny námi stanovené indikátory bude práce velice náročná. Značné problémy mohou nastat také z pohledu formulace obsahu sdělení v jednotlivých indikátorech, které nemusí vzájemně korespondovat s formulací uvedenou v ŠVP. Proto bude nutné zaměřit se spíše na **obsahové sdělení** každého příslušného indikátoru (k tomu může také pomoci obecnější charakteristika, která je uvedena v příslušném kritériu, dále také „Příklady dobré praxe“).

Uvědomujeme si také jistou subjektivitu pohledu hodnotitele.

Zároveň si uvědomujeme, že většina námi stanovených indikátorů se nemusí v konkrétních ŠVP škol objevit!

#### PŘÍLOHY

1. Tabulka rovin pro 1. vzdělávací období TR(1)
2. Tabulka rovin pro 2. vzdělávací období TR(2)
3. Hodnotitelská tabulka TH(2) pro A oddíl Obecná analýza (pro obě části)
4. Hodnotitelská tabulka TH(1) pro B oddíl Analýza vzdělávacího období Český jazyk a literatura pro 1. vzdělávací období
5. Hodnotitelská tabulka TH(2) pro B oddíl Analýza vzdělávacího období Český jazyk a literatura pro 2. vzdělávací období
6. Hodnotitelská tabulka TH(3) pro C oddíl Průřezová témata